

Anton Pavlovič Čechov – Višňový sad

Anton Pavlovič Čechov (29.01.1860 – 15.07.1904)

- - prozaik
 - dramatik
 - autor humoresek a novel
 - zakladatel lyrického a psychologického dramatu
 - vystudoval medicínu, lékařem pouze dva roky
 - napsal kolem 600 děl povídkových
 - píše fejetony
 - mistr v charakterizaci postav, jejich chování a v užití detailu
 - ☐ humor
 - často nostalgie
 - vyostřená pointa, někdy pouhý náznak
 - umění zkratky a náznaku (Vidět v kapce vody celý svět)

Literární druh:

- lyrické drama (postavy to důležité prožívají uvnitř)

Literární žánr:

- komedie

Období (autor):

- Realismus ve světové literatuře- 2.poloovina 19. století

Skupina, směr (autor):

Ruský realismus – spisovatelé i kritici začali chápat literaturu jako vědeckou analýzu společnosti.

- Realistický hrdina je typický jedinec, zatímco romantický hrdina byl člověk výjimečný, v průběhu děje se mění a vyvíjí, někdy je ústřední hrdina nahrazen kolektivem.
- Autor se přímo neúčastní děje, stojí jakoby nad příběhem, svůj názor uplatňuje výběrem faktů, tématu, postav
- Kritika nedostatků ve společnosti – kritický realismus
- Nové výrazové prostředky: hovorová řeč, nářečí, archaismy

Obraz znaků v díle:

- obraz skutečnosti, autor se nevrací k minulosti, upřednostňuje současnost
- objektivní přístup ke skutečnosti
- realistický obraz sociální bíd
- kritika nedostatků ve společnosti

Další 2 díla Čechova:

- Tři sestry: drama o tragikomickém sváru mezi životní realitou a sny
- Strýček Váňa: drama o otázkách smyslu lidského života

Další autor tohoto období:

Fjodor Michajlovič Dostojevskij

1) Zločin a trest

nejproslulejší román , chudý petrohradský student Raskolnikov zavraždí starou lichvářku a její

sestru, podaří s mu zahladit stopy svého činu, ale tíží ho svědomí a dostává se do těžké psychické krize

2) Hráč

román, ve kterém použil autor své zkušenosti s hráčskou vášní.

Autorský styl:

- Čechov je jedním se zakladatelů moderního dramatu.
- Základním rysem Čechovových her je jejich nedějovost.
- Místo dramatických situací se čtenářům předvádí atmosféra společnosti.
- Pokud ve hře dojde k nějakému zvratu nebo konfliktu, odehrává se zpravidla za scénou (prodej sadu ve Višňovém sadu).
- Rovněž jednotlivé postavy jsou charakterizovány nikoli činy, ale většinou svým textem.
- Jejich psychika není zřetelná a projevuje se pouze mimoděk.
- Jednání postav je často v rozporu s jejich replikami.
- Řada replik je pronášena jakoby nezáměrně.
- Vytvořil tzv. lyrické drama, děj neprobíhá v reálném životě, ale v citovém životě, tj. jeho hrdinové prožívají vnitřní drama

Děj:

Z Paříže do své vlasti se jednoho dne vrací Raněvská se svojí dcerou Aňou. V minulosti se vydaly do Paříže po smrti Gríši, syna Raněvské, aby na něj zapomenuly. Ale v Paříži jim docházejí peníze, aby tam mohly žít, a tak se vypravují domů.

Doma na nádraží čekají Varja s Lopachinem na jejich příjezd, který byl o dvě hodiny opožděn. Varja je nevlastní dcera Raněvské. Po celou dobu, co byly pryč, tak se starala o statek s višňovým sadem. Ale bohužel statek byl tolik zadlužen, že se schylovalo k dražbě. Nikdo neměl peníze na zaplacení dluhů. Když všichni přijeli na statek, zavzpomínali si, co vše tu zažili. Ani jeden z nich nechtěl tento kus minulosti opustit. Na návštěvu později přichází i věčný student Trofimov, který kdysi dávno učil syna Raněvské, než zemřel.

Lopachin jim radil, aby višňový sad rozkouskovali a prodali chatařům, že na tom velice vydělají. Ale Raněvská se svým bratrem Gajevem to odmítli. Stále hledali nějaké jiné východisko. Když přišel den dražby, pořád věřili, že jim ten statek zůstane. Čekali na výsledek dražby, které se zúčastnil Lopachin. Když přišel sdělit zprávu, jak to dopadlo, všechny šokoval. Pověděl jim, že ten statek byl prodán... a to právě jemu.

Všichni se začali balit, už neměli co dělat na statku, když jim nepatřil. Raněvská se svojí rodinou odjíždí opět do Paříže, nějaké peníze už sehnala. Snad jim to vydrží, říkala. Lopachin už o ruku Varji nejeví zájem a nechává kácet višňový sad. Celá rodina se rozprchla do různých koutů světa a jejich sluha Firs dopadne nejhůř. Všichni si mysleli, že ho odvezli do nemocnice, protože byl nemocný, ale on se vrací na statek a když zjišťuje, že odjeli bez něj, lehá si na pohovku a slyší jen, jak kácení stromy ve višňovém sadě a umírá.

Komedie má čtyři dějství, každé dějství se odehrává vždy na určitém místě

1. dějství – statek Raněvské vzpomínky na mládí
2. dějství – višňový sad
3. dějství – taneční večer v sále s odděleným salónem
4. dějství – opět statek – loučení

Hlavní postavy, charakteristika:

- Postavy jednají nerozhodně a nevýrazně.
- Téměř všechny postavy pociťují vnitřní prázdnotu svých životů.

Ljubov Andrejevna Raněvská

- majitelka panství, odmítá přijmout realitu a rozloučit se s vlastním sadem, a tedy i se svým způsobem života.
- Ctí staré hodnoty a sentimentálním sněním se snaží zakrýt svůj prázdny život.

Aňa

- sedmnáctiletá dcera Andrejevny Raněvské, naivně očekává změnu svého života, která má přijít se stěhováním do města

Varja

- adoptivní dcera Andrejevny Raněvské, snaží se starat o zadlužené panství, i když touží vstoupit do kláštera, tak za Lopachina by se provdala docela ráda.

Lopachin

- dříve chudák, téměř bez financí, ale nyní podnikatel, jenž koupil višňový sad a nechal jej zničit, čímž zničil i rodinné vzpomínky Andrejevny Raněvské na dětství strávené na panství.
- Rychlému zisku obětuje i vztah s Varjou.

Gajev

- bratr Andrejevny Raněvské, nemá práci a cítí tedy vinu, že sestře finančně nepomáhá.

Firs

- velmi starý (87) oddaný komorník, který je velmi nemocen, umírá v domě, ve kterém je nedopatřením zapomenut.

Pěťa Trofimov

- věčný student, láska k Anně ho mění v poměrně aktivního člověka.

Jaša

- komorník chovající se povýšeně

Charakteristika prostředí a doby (dílo):

- Rusko (venkovské panství nižší šlechty) v období konce 19. a začátku 20. století.
- Dílo ukazuje pravdivé a objektivní svědectví o skomírajícím životě šlechticů na ruském venkově.
- Panství, situované daleko od centra Evropy, společně s Ruskem beznadějně zaostává za tehdejší dobou.

Jazykové zvláštnosti:

- Většinou krátké věty
- přenesená pojmenování
- přirovnání
- spisovná čeština převažuje

- hovorová řeč
- nářečí
- archaismy

Jiné zvláštnosti:

- Čechov vypráví příběh s puntičkářskými detaily, které částečně působí, jakoby autor viděl příběh skrz klíčovou díрку.
- Čechov mistrně demonstruje vztahy na ruském venkově 19.století a současně vytváří model ruské společnosti. Žádná z postav se nedá „rozpitvat“, protože je u ní dokonale zpracována pouze ta vlastnost, která odpovídá společenské vrstvě postavy. Podle každé postavy se dá odhadnout klima, ve kterém se pohybuje. Tím Čechov vykreslil celou mozaiku lidských charakterů.
- Čechov ve hře užil techniku tzv. monologizace dialogů, dialogy postav se vzájemně rozestupují do samostatných monologů, a tak přestávají být svázány s promluvou partnera. Takové „dialogy“ umožňují hlouběji nahlédnout do nitra postav a zároveň vyjadřují jejich vnitřní osamělos: